

פתח דבר

בעזה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת נשא הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון רעא), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות עניני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש וצוקללה"ה נבג"מ זיע"א.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימותם, ואף עברו עריכה, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו על-אתר או בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

יוצא לאור על ידי

מכון אור החסידות

United States

1469 President st.

Brooklyn, NY

11213

718-473-3924

ארץ הקודש

ת.ד. 2033

כפר חב"ד 72915

טלפון: 03-960-4832

פקס: 03-960-7370

נדפס באדיבות:

The Print House

538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237

718-628-6700

תוכן העניינים

ה . . . . . **מקרא אני דורש**
יבאר דבכ"ד מתנות כהונה דישנו סוג מיוחד הנק' "תרומה" ויבאר השייכות דסוג זה דוקא לגזל הגר, ועפ"ז יבאר הפסוק "וכל תרומה . . אשר יקריבו לכהן לו יהיה" והכרחו של רש"י לפרש דקאי בבכורים.
(ע"פ לקוטי שיחות ח"ח ע' 29 ואילך)

ט . . . . . **פנינים – עיונים וביאורים קצרים**
י . . . . . **יינה של תורה**
ונקתה ונזרעה זרע : התוכן הפנימי דפרשת סוטה
גסות הרוח "סתירה" מהקב"ה / סתירה שכל מציאותה היא רק הקינוי / "עד שלא נמחקה מגילה" – לימוד התורה באופן ד"חקיקה" / "הייתה יולדת נקבות יולדת זכרים".
(ע"פ לקו"ש ח"ד ע' 1032. תורת מנחם ח"כ ע' 122)

יד . . . . . **פנינים – דרוש ואגדה**
טו . . . . . **חדושי סוגיות**
יקשה בפסק הרמב"ם מה שכתב הדין דנשיאה בכתף רק לענין ארון, ויסיק דעיקר מצוה נתייחדה לארון / יקשה בכמה פנים בדברי הרמב"ם בהלכה זו, מקומה ומקורה / יחדש דדין נשיאת ארון נשתנה לגמרי בגדרו משאר כלים והוא דין בכבוד הארון עצמו / עפ"ז יבאר מ"ש הרמב"ם גבי דין כבוד בס"ת.
(ע"פ לקוטי שיחות חלק כח עמ' 94 ואילך)

כז . . . . . **תורת חיים**
מכתבי קודש מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש צוקללה"ה נבג"מ זי"ע, בשלילת נמיכות הרוח, ודרכי העבודה בזה.

ל . . . . . **דרכי החסידות**
אגרת קודש מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מליובאוויטש נ"ע, בגודל מעלת סיפורי חסידים, והצורך ללמדם היטב ולהוציא מהם הוראות בדרכי ההנהגה ובעבודת ה'.

מקרא אני דורש

בא הכתוב ולימד על הבכורים

יבאר דבכ"ד מתנות כהונה דישנו סוג מיוחד הנק' "תרומה" ויבאר השייכות דסוג זה דוקא לגזל הגר, ועפ"ז יבאר הפסוק "וכל תרומה . . אשר יקריבו לכהן לו יהיה" והכרחו של רש"י לפרש דקאי בבכורים

א. בפרשתנו נאמר דין גזל הגר: מי שגזל ממון מגר, ובינתיים מת הגר ואין לו יורשים, ורק אז "נמלך זה להתוודות על עווננו" (רש"י ה, ח) – צריך לתת את הממון "לה' לכהן", "קנאו השם ונתנו לכהן שבאותו משמר" (שם).

ובהמשך לחידוש זה בדבר גזל הגר שניתן לכהן, ממשיך הכתוב ומדבר על "תרומה" – שגם היא ניתנת לכהן דוקא:

"וכל תרומה, לכל קדשי בני ישראל, אשר יקריבו לכהן לו יהיה" (ה, ט). אלא שרש"י מפרש שב"תרומה" כאן אין הכוונה לתרומה במובנה הרגיל, אלא לביכורים, וז"ל:

"אמר רבי ישמעאל: וכי תרומה מקריבין לכהן, והלא הוא המחזור אחריה לבית הגרנות! ומה תלמוד לומר 'אשר יקריבו לכהן' – אלו הבכורים, שנאמר בהם (משפטים כג, יט; תשא לד, כו) 'תביא בית ה' אלקיך', ואיני יודע מה ייעשה בהם; תלמוד לומר 'לכהן לו יהיה' – בא הכתוב ולימד על הבכורים שיהיו ניתנין לכהן".

והנה, לכאורה דברי רש"י פשוטים וברורים: רש"י בא לשלול את הפירוש שמדובר כאן על תרומה כפשוטה – כיון שתרומה זו אין מקריבים לכהן אלא הוא מחזור אחריה לבית הגרנות, ולא מתאים הלשון "אשר יקריבו לכהן" – ולכן מפרש שהכוונה היא לביכורים, שאותם אכן מביאים אל הכהן, כמ"ש "תביא בית ה' אלקיך".

לקראת שבת

אולם צריך עיון, דלכאורה היה לרש"י לקצר ולומר רק את החלק הראשון של דבריו ("וכי תרומה מקריבין לכהן, והלא הוא המחזור אחריה לבית הגרנות! ומה תלמוד לומר 'אשר יקריבו לכהן' – אלו הבכורים, שנאמר בהם 'תביא בית ה' אלקיך'") ותו לא;

אולם רש"י ממשיך ומאריך: "ואיני יודע מה ייעשה בהם, תלמוד לומר 'לכהן לו יהיה' – בא הכתוב ולימד על הבכורים שיהיו ניתנין לכהן", ולפום ריהטא כל זה הוא שפת יתר, שהרי הענין כבר מובן היטב גם לולי תיבות אלו.

ב. ויש לבאר הכוונה באריכות זו, ובהקדים:

הנה ידוע שיש כ"ד מתנות הניתנות לכהנים (וכולן מנויות הן בבבא-קמא קי, ב; חולין קלג, ב; רמב"ם ריש הל' בכורים). אמנם כאן, בסמיכות לדין גזל הגר, הזכיר הכתוב והדגיש דוקא את ה"תרומה". (ומה שממשיך "לכל קדשי בני ישראל" – הרי זה בתור תוספת כו', אך העיקר המפורש כאן הוא "תרומה" דוקא. ואכמ"ל עוד).

והנה לשון "תרומה" יכול להתפרש על כמה מהמתנות:

ראשית כל, יש את "תרומה" במובנה הרגיל – תרומה גדולה; יש את תרומת מעשר וחלה, שגם הם נקראים תרומה, ועד שהכתוב השווה אותם לתרומה גדולה: "כתרומת גורן" (שלא טו, יט-כא. קרח יח, כו-כח); וגם ביכורים נקראים בשם "תרומה" – "תרומת ידכם", "תרומת ידך" (פ' ראה יב, ר"א).

ובכל מתנות אלו הנקראות "תרומה" יש דבר מיוחד, שבו שונות הן מהרבה מתנות כהונה אחרות – והוא:

במתנות כהונה אחרות, מדובר בחלקים מסויימים מתוך נכסי ישראל שמלכתחילה מיועדים הם ושייכים לכהן. וכגון – בכור בהמה, שכבר מעת לידתו קדוש הוא וצריך להינתן לכהן; המתנות של זרוע, לחיים וקיבה, שמעיקרן שייכים הם לכהן; "ראשית הגז", שמיד כשהתחיל הצאן להיגזז חל חיוב לתת לכהן את ראשיתו. וכיוצא בזה בשאר המתנות.

אך בכל מתנות אלו הנקראות "תרומה", אין המתנות שייכות לכהן מעצם הווייתן, אלא רק לאחר שהאדם מצידו בא ו"מרים" אותן בתור "תרומה לה", ורק אז נעשות שייכות לכהן:

בתרומה גדולה, תרומת מעשר וחלה, קודם כל צריך הבעלים להפרישם בתור "תרומה לה", ורק לאחר מכן חל החיוב לתיתם לכהן – וכמו שכתוב "ונתתם .. את תרומת ה' לאהרן הכהן" (קרח יח, כח – לענין תרומת מעשר, שהוקשה שם לתרומה גדולה. וראה קרח יח, יב לענין תרומה גדולה: "אשר יתנו לה" – לך נתתים. ועד"ז לענין חלה – שלא טו, יט-כא);

וכמו כן בכורים, לכתחילה החיוב הוא להקדיש את הפירות ולהביאם ל"בית ה' אלקיך" (משפטים כג, יט וברש"י), ורק לאחר הפרשתם, הקדשתם והבאתם לה' – אז חל החיוב לתיתם לכהן.

לקראת שבת

ז

ג. ומעתה יתבאר היטב הטעם שהסמיך הכתוב לדין גזל הגר דוקא את דין נתינת ה"תרומה" לכהן – ולא מתנות כהונה אחרות – כי דוקא "תרומה" דומה היא לגזל הגר: המיוחד בדין גזל הגר הוא, שהכהן זוכה בממון שמלכתחילה לא היתה לו שום שייכות אליו, וזכייתו בממון זה היא חידוש גמור. ובפשטות:

לפני מעשה הגזילה – היה ממון זה חלק מנכסי הגר לכל דבר; גם לאחר הגזילה – התחייב הגזולן להחזיר את הממון להנגזל, להגר בעל הממון; ואפילו לאחר שמת הגר ולא השאיר יורשים – גם אז, אין הממון שייך עדיין להכהן כלל, שהרי דוקא אם הגזולן מודה מעצמו ורוצה לעשות תשובה, אז לראשונה חל עליו החיוב לתת את הממון לכהן.

ויתירה מזו: גם כשהגזולן מתחייב לתת הממון להכהן, אין הפירוש שהכהן הוא במקום הגר הנגזל, אלא הגזולן מחוייב בעצם לתיתו לקב"ה, (כמבואר בספורנו ד, ח: "כשאין הבעלים קיימים ראוי להשיב הגזול לבעלי בעליו והוא האל ית', כענין שארז"ל: מת העבד יחזיר לרבו"), ורק לאחר ש"קנאו השם" – אז "נתנו לכהן".

ובהמשך לדין זה, מזכיר הכתוב עוד מתנה שהכהן זוכה בה בתור חידוש ("תרומה"); ולכן לא מתאים להזכיר כאן מתנות אחרות, וכמו: זרוע, לחיים וקיבה שניתנות גם הן לכהן – שהרי מתנות אלו שייכות הן לכהן מעצם תולדתן, ואין זכייתו של הכהן בהן "חידוש" כלל.

דוקא "תרומה" דומה (במקצת עכ"פ) לגזל הגר, שכן אין מדובר בפירות מבוררים השייכים לכהן מעיקרם (כזרוע, לחיים וקיבה או כבכור וכו') – אלא, פירות אלו היו בתחילה חלק מנכסי האדם כמו כל הפירות האחרות, וכל זכיית הכהן בהן מתחילה רק לאחר שהאדם בא ומחליט לבחור חלק מהפירות בתור "תרומת ה'", וזהו החידוש – שלבסוף מגיעים פירות אלו לרשות הכהן (אף שמעיקרן היו חלק "רגיל" בתוך נכסי הבעלים).

ד. והנה ביאור זה מסביר את השייכות בין "גזל הגר" לבין "תרומה" בכללות (היינו, כפי שהיא כוללת תרומה גדולה, תרומת מעשר, חלה וביכורים);

אמנם למסקנת רש"י, הרי כיון שנאמר "אשר יקריבו לכהן" – בהכרח שהכוונה כאן (אינה לתרומה גדולה וכו', אלא) דוקא לביכורים, שהבעלים מביא אותם לבית המקדש, והכתוב בא לומר שצריך לתיתם להכהן, "לכהן לו יהיה".

ומעתה נשאלת השאלה – למה באמת מזכיר הכתוב כאן, בהמשך לגזל הגר, דוקא את הביכורים? הרי לפי הביאור הנ"ל, שייך דין "גזל הגר" לכללות ענין ה"תרומה", כולל תרומה גדולה וכו' – שכללותה היא דבר שהכהן מקבל בתור "חידוש", רק לאחר שהאדם בא ו"מרים"; מה טעם איפוא מיוחד הכתוב דוקא את הביכורים, יותר מתרומה גדולה וכו'?

נאין לומר שבכורים דומים יותר לגזל הגר מאשר שאר המתנות הנכללות בשם "תרומה" – שהרי אדרבה:

לקראת שבת

בבכורים, אמנם זכות הכהן בפועל היא רק לאחר ההפרשה וההבאה לבית המקדש, אך סו"ס יודע הכהן עוד קודם לכן שה"תאנה שבכרה" צריך להפרישה ולהביאה בכורים; ואילו בתרומה גדולה, כיון שאין בה הגבלות כלל, שהרי האדם יכול להפריש איזה פירות שירצה (וכמה שירצה) – זכותו של הכהן מתחילה לגמרי רק לאחר ההפרשה, (ולפני כן אין לו שום שייכות לפירות אלו), ואם כן תרומה גדולה דומה יותר לגזל הגר מאשר ביכורים].

ה. וכדי לתרץ קושי זה, מאריך רש"י ומבאר – "ואיני יודע מה יעשה בהם, תלמוד לומר 'לכהן לו יהיה' – בא הכתוב ולימד על הבכורים שיהיו ניתנין לכהן":

זה שתרומה גדולה ניתנת לכהן – מפורש הוא במקומו, בפרשת שופטים (יה, ד): "ראשית דגנך תירושך ויצהרך .. תתן לו, כי בו בחר ה' אלקיך מכל שבטיך גוי"; ולכן על תרומה אין צריכים את חידוש הכתוב כאן כדי לדעת שהיא ניתנת לכהן.

אולם בבכורים, נאמר בהם רק (משפטים כג, יט; תשא לד, כו) "תביא בית ה' אלקיך", ולא נאמר מה צריך לעשות אותם לאחר מכן; וגם בתחילת פרשת תבוא, ששם נאמרו עוד פרטים בענין הבכורים, לא נאמר שיש ליתנם לכהן; ולכן, כיון שבכורים הם דבר מיוחד בזה "שאיני יודע מה יעשה בהם", לכן בא הכתוב כאן "ולמד על הבכורים שיהיו ניתנין לכהן".

הוי אומר:

מצד תוכן הענין והפרשה, הדמיון דבכורים (תרומה) לגזל הגר הוא רק בכללות. ואותה השייכות היא גם בשאר המתנות הנכללות בשם "תרומה": תרומה גדולה, תרומת מעשר וחלה. (ואדרבה: תרומה גדולה דומה יותר לגזל הגר מאשר בכורים, כנ"ל); אך כיון שצריך הכתוב לחדש הלכה שאינה מפורשת במקומה – "איני יודע מה יעשה בהם", שזהו בבכורים דוקא (מה שאין כן מתנות אחרות שמפורשות הן במקומן ואין צורך בחידוש הכתוב כאן), לכן בא הכתוב ולימד דוקא על בכורים "שיהיו ניתנין לכהן".

[ואמנם בפרשת קרח (יה, יג), כשמדובר על מתנות כהונה כולם, מוזכר גם שהבכורים צריכים להינתן לכהן – "בכורי כל אשר בארצם אשר יביאו לה' לך יהיה" – אך שם זהו כחלק משאר מתנות כהונה, ולא בתור חידוש ולימוד בפני עצמו; וכמו ש"גזל הגר" עצמו נמנה בפרשת קרח (יה, ט – ראה פרש"י שם) – אף שעיקרו של דין זה הוא כאן בפרשתנו.

וראה באר בשדה על פרש"י כאן: "ומה שכתב 'ואיני יודע מה יעשה בהן', הקשו המפרשים דבפרשת קרח כתיב 'בכורי כל אשר בארצם וכו' לך יהיה! ולענ"ד לא קשה מידי, דפרשה זו נאמרה תחלה. וכי תימא, פסוק דפרשת קרח למה לי? יש לומר, דהתם נאמרו כל כ"ד מתנות כהונה על הסדר, אף על גב דכל אחת ואחת נאמרה במקומה".]

שירת הלוויים במצלתיים וכנורות דווקא

מבן שלוששים שנה ומעלה ועד
בן חמישים שנה. כל הבא לעבוד
עבודת עבודה

הוא השיר במצלתים וכנורות, שהיא
עבודה לעבודה אחרת
(ד, מזורש"י)

יש לעיין, מדוע אין רש"י מביא כלל את
השירה בפה, אלא רק את השירה במצלתים
וכנורות.

כן יש לדייק מה שהביא רש"י רק
"מצלתים וכנורות", והרי במקדש היו הלוויים
מנגנים בעוד כו"כ כלים (ראה רמב"ם הל' כלי
המקדש פ"ג ה"ד)?

יש לומר בזה באופן מחודש, דהנה זה
שרק לוויים הצעירים מחמישים שנה היו
ראויים לעבודת המשכן מפרש רש"י (במדבר
ד, ג ד"ה נשא) כי "היותר על בן חמישים כוחו
מכחיש".

ולאורה יש להקשות, הרי שירה בפה,
או בנבלים וחלילים וכיו"ב, היא עבודה קלה
ביותר, ואין צריכים לעבודה זו כוח רב, וא"כ
מדוע ראויים לעבודה זו רק אלו שהם פחותים
מחמישים שנה, הרי גם המבוגרים יותר יכולים
לשיר בפה, או לנשוף בחלילים ונבלים?

ולכן מתרץ רש"י, שבדרך הפשט אין
המדובר כאן על שירה בפה או בנבלים, אלא
רק בנגינה "במצלתים וכנורות", שהם עבודות
הקשורות עם עשי', ומלאכת יד, ובפרט
מצלתים שהם "ב' חתיכות רחבות של מתכת"
(רש"י ד"ה עבדתא, ערכין יג, ב), והעבודה בהם
מצריכה כח רב. ולכן רק הלוויים הצעירים

מ"בן חמשים שנה" ראויים למלאכה זו.
רק"ל.

(ע"פ לקוי"ש ח"י"ח עמ"י 44 ואילך)

יברך – שיתברכו נכסין

יברך הי וישמרך

יברך – שיתברכו נכסין

(ו, כד ורש"י)

יש לעיין, דבפשטות ברכת "יברך" היא
ברכה כללית שהקב"ה יברך את האדם בכל
עניו, וא"כ מדוע פירש רש"י שהברכה היא
"יתברכו נכסין" שהיא על הנכסים בלבד?

וי"ל בזה, דהנה בפרשת בחוקותי נתפרשו
ריבוי ברכות למקיימי תומ"צ, וא"כ קשה מה
החידוש בברכת כהנים על הברכות שבפ'
בחוקותי (וכן הקשו בפענח רזא ומושב זקנים כאן)?
ולכן פירש רש"י שהברכה כאן היא
"יתברכו נכסין", שהיא ברכה מיוחדת שאינה
נכללת בפ' בחוקותי.

דבפ' בחוקותי, עיקר הברכות הוא בענין
ריבוי הטוב בכמות שיושפע לבני"ע ע"י קיום
התומ"צ, וכשמדובר על התבואה והפירות
הברכה היא רק ש"הפירות יהיו משתמרין"
(רש"י שם, י"ד"ה ואכלתם).

משא"כ כאן הברכה היא "שיתברכו
נכסין", דפירושו שהנכסים שיש לו להאדם
כבר ("נכסין"), יתברכו ויתרבו יותר מכפי
מידתם וטבעם. ע"ד שמצינו ביצחק – "וימצא
בשנה ההיא מאה שערים" (תולדות כו, יב),
דאע"פ ש"הארץ קשה והשנה קשה", "עשתה
על אחת שאמדוה מאה" (פרש"י שם).

(ע"פ לקוי"ש ח"י"ג עמ"י 50 ואילך)

יינה של תורה

ונקתה ונזרעה זרע: התוכן הפנימי דפרשת סוטה

גסות הרוח "סתירה" מהקב"ה / סתירה שכל מציאותה היא רק הקינוי / "עד שלא נמחקה מגילה"
– לימוד התורה באופן ד"חקיקה" / "הייתה יולדת נקבות יולדת זכרים"

"הכתוב יגיד בתחתונים וירמוז בעליונים"¹, לכל מצוות התורה יש עומק לפנים
מעומק בפרד"ס התורה. וכמו־כך הוא במצוות סוטה, אשר כל הפרטים דמצווה זו ישנם
ברוחניות וגבוה על גבוה:

כידוע איש ואשה דלמטה לכל פרטיהם הם בדוגמת האיש והאישה דלמעלה – הקב"ה
וכנסת־ישראל.

ה"קינוי" שהקב"ה קינא לכנסת ישראל היה במתן־תורה, כשאזנינו שמעו ולא זר,
ועינינו ראו ולא אחר כשאמר הקב"ה "לא יהיה לך אלוקים אחרים על פני". ו"סתירה" היא
ההנהגה באופן הפכי מזה, כשהאדם מתנהג כראות עיניו, ועובד אלוקים אחרים, וכמאמר²
"איש איש כי תשטה אשתו – אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות".

וכיצד שייכת "סתירה" כלפי הקב"ה – והרי כבר נאמר³ "אם יסתר איש במסתרים ואני
לא אראנו נאום ה'", וכיצד אפשר להסתתר מפני ה', אשר עיניו משוטטות בכל ?!

1. רמב"ן בראשית א, א.

2. סוטה ג, א.

3. ירמיה כג, כד. וראה תהלים קלט ז"ב.

לקראת שבת

יא

אלא הביאור בזה ע"פ דברי הגמרא⁴ "כל אדם שיש בו גסות הרוח, אמר הקב"ה: אין אני והוא יכולין לדור!", וכפי שפירש הבעש"ט את הפסוק הנ"ל: "אם ייסתר איש במסתרים, ואני" – אם האדם חושב שהוא "אני" ומציאות, אזי – "לא אראנו נאום ה'"; אבל "אם ייסתר איש במסתרים, ואני לא" – "אראנו נאום ה'!".

ונמצא שבבעל גאווה כביכול לא נמצא הקב"ה⁵, והוא כביכול אינו רואה את הבעל-גאווה, וה"ז בחינת "סתירה".

***

איתא בגמרא⁶: "בעל שמחל על קינויו – קינויו מחול". ואמנם מבואר בגמרא שדין זה הוא בתנאי שמחל קודם הסתירה, אבל אחר שקינא לה ונסתרה שוב אינו יכול למחול.

טעם הדין הוא: כל זמן שהקינוי קיים, ה"ז אך ורק מכוחו של הבעל – שהתורה נתנה לו את הכוח לקנאות, וכיוון שזה אך ורק מכוחו, ה"ה כמו "בעל הבית" על הקינוי וביכולתו למחול על הקינוי. אבל אחרי שכבר נסתרה, שעכשיו יש לא רק את הקינוי של הבעל, אלא גם את הסתירה של האשה – שוב לא יכול הבעל למחול.

ואמנם, בירושלמי נאמר⁷ שמחילת הבעל יכולה להועיל אפילו אחרי הסתירה "כל זמן שלא נמחקה מגילה".

ומבאר הגאון הרוגצ'ובי, שאין כאן פלוגתא בין הבבלי לירושלמי, אלא שהירושלמי מדבר אודות סתירה כזו שכל מציאותה היא אך ורק מצד הקינוי. כמו למשל אם אמר לה "אל תסתרי עם אביך" או "עם מאה בני אדם" – שמצד דיני ייחוד אין זו סתירה כלל, ורק קינויו הפך את זה לסתירה. ומשום כן, גם כאשר הבעל מסיר את הקינוי, סרה במילא גם הסתירה.

ומזה מובן בנוגע לקב"ה וכנסת ישראל, שכיון שהאמת היא שתמיד "לית אתר פנוי מיניה", הרי באמת לא שייך אף פעם מציאות אמיתית של סתירה; הסתירה אינה אלא מפני שהקב"ה אינו רוצה גאווה, "תועבת ה' כל גבה לב"⁸ ו"אין אני והוא יכולין לדור". וכיון שכל המציאות של סתירה זו נעשית אך ורק מצד רצונו ית' – יכול הקב"ה למחול תמיד, אפילו לאחר שנסתרה.

אמנם, מתי מועילה המחילה (אפילו כאשר כל מציאות הסתירה תלויה בקינוי) – "כל זמן שלא נמחקה המגילה":

4. סוטה ה, א.

5. בגלוי, אבל בהעלם והסתור בוודאי שהקב"ה נמצא.

6. שם כה, א.

7. סנהדרין פ"ח ה"ו.

8. משלי טז, ה.

מחיקת המגילה כפשוטה נעשית ע"י שמפרידים את האותיות מהקלף. מעשה זה מגלה שגם קודם מעשה המחיקה – לא היו הקלף והדיו של האותיות דבר אחד; אם היו דבר אחד, לא היה שייך לחלק ביניהם. ולכן כאשר חוקקים על אבן לא שייך למחוק את האותיות לבדן, אלא אם מסירים גם חלק מהאבן איתם – כיון שהאותיות והאבן נעשים לדבר אחד ממש.

והנה, בלימוד התורה יכולים להיות ב' אופנים: אותיות הכתיבה, ואותיות החקיקה.

ישנו אופן שהאדם הלומד תורה נעשה מאוחד עם התורה שלומד, בצורה כזו שהוא והתורה נעשים חד ממש, עד שהוא כשלעצמו אינו מציאות מבלעדי התורה.

ויש לימוד התורה באופן של כתיבה, היינו, שאף שכתובה "תורה שלימה" – הרי זה באופן שהקלף (האדם) היה תחילה מציאות בפני-עצמו, והדיו היה ג"כ מציאות בפני-עצמו, ושתי מציאויות אלו מתחברים יחד. ומובן, שגם בשעת חיבורם ה"ה שני דברים, שהרי אפשר למחוק את הכתב, והמגילה תישאר בשלימותה.

ודוגמתו בלימוד התורה – שלפתע יכול להיות אצלו מצב שלא ניכר שזהו קלף שעליו היו כתובים פעם אותיות התורה, ומתגלה שהוא מציאות בפני עצמו, כאילו לא היו אצלו העניינים של התורה.

ולכן בשעה ש"לא נמחקה המגילה", היינו, כאשר יהודי לומד תורה באופן של "חקיקה", שלא שייך למחוק ח"ו את אותיות התורה ממנו, כיון שהוא והתורה הם חד, הנה אע"פ שהיתה אצלו "סתירה", שנכנסה בו גאווה – הרי זה רק בחיצוניות, ומחילה מלמעלה מבטלת הכל, והרי הקב"ה הוא "רב לסלוח".

אבל אם "נמחקה המגילה" (שזה מורה שגם לפניו היו האדם והתורה שני דברים) – אפשר שהישות והגאווה חדרו בו כל כך, ואז יש לו דין של סוטה: עליו להביא מנחה משעורים, מאכל בהמה, והמנחה צריכה להיות "עשירית האיפה" – שמורה על דלי דלותי, והיינו, שצריך לפעול בעצמו את הידיעה וההרגש שהוא "עני בדעת" והוא כבהמה שאין לה דעת כלל¹⁰.

***

וכאשר פועל בעצמו ביטול זה, הרי לא זו בלבד שנעשה "טהור" לקב"ה, אלא עוד זאת שמגיע לדרגא נעלית יותר מדרגתו הקודמת, כסיום הכתוב "ונקתה ונזרעה זרע", וכפירוש הגמרא¹¹ "היתה יולדת בצער – יולדת ברווח". ש"יולדת" פירושו מעשים טובים, שהרי "תולדותיהן של צדיקים (ועמך כולם צדיקים) מעשים טובים". ואם קודם היו המעש"ט

9. ויקרא ה, יא.

10. ראה חולין ד, ב: ערומין בדעת ושמין עצמן כבהמה.

11. סוטה כו, א.

לקראת שבת

יג

וקיום המצוות שלה בבחינת "צער" יהיו מעתה בבחינת "רווח". ו"במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם".

ו"היתה יולדת נקבות – יולדת זכרים"¹²: ההבדל בין זכרים לנקבות בעבודת השם, הוא – שנקבה "דעתה קלה"¹³, שיוכל להיות אצלה שינויים, היינו שברגע זה הוא "עובד ה'" וברגע שאחריו הוא במצב של נטיה מדרך הישר, משא"כ זכר שהוא תקיף בדעתו.

וזוהו "יולדת זכרים" שנעשה אצלו התוקף ד"זכר" בעבודת ה', היינו, שעבודתו בהליכה מיום ליום מחיל אל חיל בתורה ובמצוותיה, היא קיימת לעד, בחינת "שפת אמת תיכון לעד" – וכל זאת בכוח ביטולו ודביקותו לתורה ולה'.

---

12. שם.

13. ראה שבת לג, ב.

בכל פרט צריך להשתמש לעבודת ה'

ויקריבו נשיאי ישראל גוי שש עגלות
צב גוי עגלה על שני הנשיאים
(ז, ב-ג)

עגלות אלו שנדבו הנשיאים השתמשו בהם לצורך נשיאת הקרשים והמשכן, וכמ"ש (ז, דח) "את שתי העגלות גוי נתן לבני גרשון כפי עבודתם. ואת ארבע העגלות גוי נתן לבני מררי כפי עבודתם".

ולכאורה תמוה הדבר ביותר, דאף שבנוגע למשכן ולבית המקדש יש כלל ש"אין עניות במקום עשירות" (שבת קב, ב), מ"מ נדבו הנשיאים רק ארבע עגלות לצורך נשיאת הקרשים המרובים, שרק בדוחק רק הספיקו לנשיאת הקרשים (עיין שבת צט, א).

ויש לבאר בזה, דאף שבמשכן הי' הכל צ"ל ברחבות ובעשירות מ"מ הי' כל דבר במשכן מנוצל לגמרי לתכליתו ובכל פרטיו, מבלי שהי' אפי' פרט אחד מיותר. וכדאי' בספרי (פרשתנוז, פה) "היו כלי המקדש מכוונים במשקלן כולן כאחד, לא ריבה כו'".

וא"כ, מכיון שארבע עגלות הספיקו לנשיאת הקרשים, הרי באם היו משתמשים בעוד עגלות, לא היו עגלות אלו מנוצלות לגמרי ולכל תכליתן.

ומזה יש ללמוד הוראה נפלאה בדרכי עבודת השי"ת, ש"כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה" (שבת עז, ב). דאל יאמר האדם: הרי רוב שעות היום הקדשתי לעבודת ה', ומה בכך באם ילכו כמה רגעים לבטלה? אלא עליו לדעת שכל רגע ופרט בחייו צ"ל מנוצל לגמרי לעבודת ה' ולכבודו ית'.

(עי' לקו"ש חכ"ח עמ' 40 ואילך)

תשובה כמצוה כללית

והתודו את חטאתם אשר חטאו
צונו להתוודות על העוונות כו' ולאמר
אותם עם התשובה כו' והוא אמרו כו'
והתוודו

(ה, ז, סהמ"צ להרמב"ם מ"ע עג)

כבר הקשו בכ"מ על הרמב"ם (מנ"ח מצוה סד. ועוד), מדוע מנה רק הווידוי למצוה, ואת התשובה עצמה לא מנה. וביארו באופנים שונים.

ויש לבאר זה בדרך הדרוש:

אמרו חז"ל שרמ"ח מ"ע הם כנגד רמ"ח איבריו של אדם (מכות כג, סע"ב) ושס"ה מצוות ל"ת הם כנגד שס"ה גידים (זח"א קע, ב). ומבואר בספרי חסידות, שיש בכל נשמה "תרי"ג מיני כוחות וחיות" (תניא פרק נא), וכאשר האדם הוא שלם בשמירת כל התרי"ג מצוות, אז הוא "תמים ושלם בכל איברי הנפש כו', משא"כ אם חיסר מצוה א' או פגם בה הרי נעשה מחוסר איבר" (לקוטי תורה נצבים מה, ג).

אך מצוות התשובה בכוחה לתקן את האיברים הפגומים, כי התשובה מגיעה מעומקא דליבא ומעצם הנפש, שהוא מקור החיות של ה"תרי"ג מיני כוחות וחיות". ולכן נמשך משם חיות חדש לתקן האיבר הפגום.

ולכן לא נמנית מצוות התשובה שבלב במנין המצוות, כי נמנו רק המצוות שהם כנגד כוחות הנפש, אך מצוות התשובה מגיעה מעומק הנפש שלמעלה מכוחות הנפש, עד שבכוחה לתקן את הפגמים שבכוחות, ורק מצוות הווידוי שהיא בפה ואינה מעומק הנפש יכולה להימנות במנין המצוות.

(עי' לקו"ש חל"ח עמ' 18 ואילך)

בדין נשיאת הארון בכתף לשיטת הרמב"ם

יקשה בפסק הרמב"ם מה שכתב הדין רק לענין ארון, ויסיק דעיקר מצוה נתייחדה לארון / יקשה בכמה פנים בדברי הרמב"ם בהלכה זו, מקומה ומקורה / יחדש דדין נשיאת ארון נשתנה לגמרי בגדרו משאר כלים והוא דין בכבוד הארון עצמו / עפ"ז יבאר מ"ש הרמב"ם גבי דין כבוד בס"ת

"כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו"

(פרשתנו ז, ט)

א.

יתרין מה שלא הביא נשיאת שאר כלים דאינה מצוה לדורות

איתא ברמב"ם (הל' כלי המקדש פ"ב הי"ב): בעת שמוליכין את הארון ממקום למקום, אין מוליכין אותו לא על הבהמה ולא על העגלות, אלא מצוה לנוטלו על הכתף. . שנאמר (פרשתנו ז, ט) "כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו". עכלה"ק. וכן מנאה הרמב"ם למצוה זו בסהמ"צ (מ"ע לד), למצוה בפ"ע – "לשאת את הארון על הכתף"¹. וכ"ה דעת הסמ"ג (מ"ע קסח) והחינוך (מצוה שע"ט).

(1) כ"ה לשון הרמב"ם במנין המצות שבריש ספר היד, ועד"ז הוא בהכותרת להל' כלי המקדש (מצוה ו').

לקראת שבת

וכבר נודע מה שהקשו בזה (כ"ק אדמו"ר הצי"צ – אוה"ת פרשתנו ע' רנו. מנ"ח לחינוך שם), דלכאורה הכתוב דמיני' ילפינן לחיוב זה לא מיירי רק בהארון לבדו, אלא אף בשאר כלים – "ולבני קהת לא נתן (עגלות), כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו", היינו דכל הכלים שנשאו בני קהת (שולחן, מנורה ומזבחות וכו') היו נישאים בכתף², וא"כ הוא תימה גדולה מה שהרמב"ם כתב דמצוה זו היא רק בארון – "לשאת את הארון על הכתף" (והצי"צ שם סיים קושייתו בזה"ל: "וצריך יישוב, מ"מ איך שיהי' כל הפוסקים כתבו כהרמב"ם").

ובפשטות הי' נראה בזה דאינה קושיא, דהא הרמב"ם אין דרכו להביא רק אותם מצוות הנוהגין לדורות, כפי שהאר"י בעצמו בסה"מ"צ (שורש ג), וכיון שהכתובים ומאחז"ל שהביא הרמב"ם לראי' דמצוה זו לדורות היא מיירי כולם רק בארון ולא בשאר כלים³ שנשאו בני קהת, לכך מנה למצוה רק החיוב דנשיאת הארון עצמו בכתב, וכדמוכח כ"ז מן הראיות שהביא על מצוה זו בסה"מ"צ⁴.

ואף יתירה מזו מצינו, בראי' מפורשת דנשיאת שאר כלים בכתף אינה לדורות, כמו שהביא ר' אברהם בן הרמב"ם (בס' מעשה נסים סי' כ⁵), דמן הכתוב שנאמר גבי גניזת הארון ע"י יאשי' (דה"ב לה, ג) – "ויאמר ללויים . . . תנו את ארון הקודש בבית אשר בנה שלמה גו' אין לכם משא בכתף" – דלבד מהא דמוכח מכתוב זה מה שבארון הי' חיוב נשיאה בכתף לדורות (אף אחר שנבנה מקדש), שזהו שאמר יאשי' דבמה שנגנז הארון "אין לכם משא בכתף", מצינו בכתוב זה גם ראי' לאידך גיסא, דבשאר כלים לא הי' חיוב נשיאה בכתף לדורות (ומיד בבנין המקדש בטל החיוב⁶).

[ומה שמזמן גניזה זו בטלה אף נשיאת הארון בכתף, מובן דליכא בזה ביטול המצוה עצמה שנאמר דאף מצוה זו אינה לדורות, דהא המצוה הלזו לא בטל חיובה (שבאם זקוקים לישא הארון ממקום למקום צ"ל בכתף), ורק שנתבטל הצורך לקיימה בפועל מחמת שנגנז הארון, וא"כ "היא נוהגת בכל הדורות כל זמן שיצטרכו למשא, כי אין ביטול למצוה אלא מפני שאינה נוהגת לדורות, לא מפני שאינה צריכה אלינו" (לשון הרמב"ן בשרשים שם⁷), כמו שביאר הרמב"ם עצמו בסה"מ"צ (במ"ע קפו – הובא ברמב"ן בשרשים שם)].

2 על עצם המצוה, וכמו שמסיים "הנה נתבאר לך שמצוה זו מכלל המצוות".

5 וראה מרגניא טבא בשרשים שם אות ו.

6 כ"ה במעשה נסים שם. וראה דה"א כג, כה-כו: וישכון בירושלים גו' ללויים אין לשאת את המשכן ואת כל כליו לעבודתו. ובשרשים שם לענין "ולא יעבוד עוד" – שלא הי' נוהג "כי אם במדבר". וראה השגות הרמב"ן ומפרשי סה"מ"צ שם. ואכ"מ.

7 לשון הרמב"ן בשרשים שם. וראה גם השגת הרמב"ן למ"ע לד (במ"ע לג). שאר מפרשי סה"מ"צ בשרשים שם.

2 ראה גם פרש"י שבת צב, א ד"ה תלתא מלעיל. ולהעיר מלשונו בסוטה לה, סע"א ד"ה לא נתן. ואכ"מ.

3 עפ"ז יומתק מה שבהעתקת הארון ממקום למקום בימי דוד (ראה לקמן ס"ג וש"נ) לא נזכר כלל ע"ד שאר כלי הקודש – כי רק בנוגע לארון צ"ל ביאור איך העתיקוהו.

4 ועפ"ז י"ל דהראיות שהביא בסה"מ"צ שם (מ"ע לד) באו להוכיח [לא רק זה דהמצוה לדורות היא ככהנים (ע"ש ובקנאת סופרים), כ"א] גם

לקראת שבת

ז

ב.

יסיק דהרמב"ם סבר דמתחילה היתה עיקר מצוה בארון ומקורו במדרש,
ויקשה מ"ט נחלק משאר כלים

איברא, דאף אם כנים הדברים עדיין הוא תמוה מאד מה שהרמב"ם נמנע מלרמוז בדבריו מאומה לענין חילוק זה בין הארון ושאר כלים לדין נשיאה בכתף. ובייחוד קשה מה שבסהמ"צ לא הזכיר מאומה מזה, אף שדרכו שם בכל מקום שמכלכל דבריו בראיות ברורות על פרטי המצוה וכו"ו⁸, ובמצוה זו עצמה האריך לפרט ד"אע"פ שזה הציווי בא ללויים בעת ההיא, אמנם ה"י זה למספר מעוט הכהנים החייבין במצוה כו"ו, ומ"מ לא טרח להזכיר דבר וחצי דבר מענין החילוק הנ"ל בין ארון ושאר כלים.

וגם תימה, דלהנ"ל שמן הכתוב גבי יאשי' מצינו מפורש בראי' ברורה דבהארון נהגה המצוה לדורות, יוקשה ביותר אמאי לא הביא הרמב"ם כתוב זה לראי' דמצוה זו נוהגת אף משנבנה המקדש.

ועל כן נראה להרחיק בזה עוד, דהרמב"ם סבר שבמצוה זו מחולק הארון משאר הכלים אף מתחילת המצוה כל אימת שנהגה אף בשאר כלים, היינו דהארון נשתנה משאר כלים לא רק במה שמצוותו לא בטלה לדורות⁹, אלא מעצם גדר המצוה (אף בחיובה במדבר לבני קהת). ויותר על זה י"ל, דלהרמב"ם עיקר ציווי "עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו" נאמר (לעיכובא¹⁰) רק בארון ולא בשאר כלים. וכמשי"ת להלן בכ"ז.

ומצינו מפורש כן במדרש חז"ל (במדב"ר פ"ה, ח): "מעולין בשבט לוי משפחת קהת, שהי' בן לוי משאו או הקרשים או הבריחים או האדנים או כל דבר על העגלות, אבל משפחות קהת היו טוענין בכתפיהם שלא הי' להם רשות ליתן הארון על העגלות, שנאמר ולבני קהת לא נתן גו"ו, ומשמע, ד(עיקר) הטעם ש"ולבני קהת לא נתן (עגלות)", הי' מחמת הארון, "שלא הי' להם רשות ליתן הארון על העגלות". היינו, דבארון איכא למצות "בכתף ישאו"¹¹.

---

11 וראה גם במדב"ר פכ"ב, ד ותנחומא מטות ג: וכלי הקודש זה הארון שנאמר כי עבודת הקודש וגו'. ומזה מוכח דס"ל דפסוק הנ"ל קאי בעיקר על הארון (אבל ראה פי' מהרז"ו לבמדב"ר שם).

---

8 ראה הקדמת הרמב"ם לסהמ"צ בסופו ד"ה ולכן ראיתי.

9 ראה לעיל בפנים (ס"א) מ"ש בשם ר"א בן הרמב"ם.

10 דהרי בפועל – נשאו אז בני קהת כל הכלים, דהרי לא הי' להם עגלות כלל. ולהעיר מפ"י הראב"ד תמיד ספ"ב: ומיהא יש לתמוה למה עשה משה להמזבח כל כך קטן ואי מחמת הכובד היו יכולין להרבות בלויים כדי שישאוהו בטוב וא"נ בעגלים כמו הקרשים. ואכ"מ.

א) דרשה הנ"ל הובאה גם בסוטה מג, א ובספרי עה"פ מטות לא, ו. אבל משם אין ראי', כי לא הובא הפסוק דפרשתנו (בסוטה שם לא הובא שום פסוק ע"ז; ובספרי מביא הפסוק (שבסוף פ' במדבר) "ולא יבואו לדאות כבלע את הקודש גו"ו").

לקראת שבת

והנה, לענין מ"ש הרמב"ם בהלכה שלאח"ז (הל' כלי המקדש שם הי"ג) ד"כשנושאים אותו על הכתף נושאים פנים כנגד פנים, ואחוריהם לחוץ ופניהם לפנים" – נתבאר במפרשים¹², דהמקור ע"ז הוא מדברי המדרש הנ"ל (דבהמשך המדרש אמרו התם, "ועוד בדבר אחד היו מעולין כו' בני קהת היו מהלכין אחוריהן ופניהם לארון כדי שלא ליתן אחור לארון"). ועפ"ז יעלה שפיר דמקור הרמב"ם לב' ההלכות שכתבם זא"ז, ממקום אחד הוון.

ומזה יתחוויר ג"כ מה שהוגדרו בני קהת בכ"מ להיות נקראים "טועני הארון" (במדב"ר פ"ה, א. פרשתנו פ"ו א; ב (בסופו); ד; ח). ועוד, אף שבנשיאתם הופקדו אף על שאר כלי הקודש – דאין הטעם בזה רק מחמת שהארון הוא המעולה והקדוש מכל כלי הקודש¹³, ולכך נקראו על שמו, אלא היא היתה אכן (עיקר) מצותם, "טועני הארון".

אמנם עדיין עלינו להבין בכ"ז, מהיכי תיתי נוציא הכתוב מפשרו מכלי שום טעם וסברא לחלק בין נשיאת הארון בכתף לנשיאת שאר כלים בכתף, הא לכאורה נשיאת שניהם בכתף מטעם אחד הוא, דבמה שלא ניתנו עגלות לבני קהת הוכרחו לשאת אף שאר כלים בכתף, ומ"ט להחילוק בין שאר כלים לארון.

ג.

יפלפל בהא דהביא הרמב"ם מעשה דדוד, דנתכוון להדגיש דאיסור נשיאה שלא בכתף הוא איסור נפרד ולא רק ביטול מצות כתף

והנראה בכ"ז, בהקדם מה שיש לנו להקשות עוד בדברי הרמב"ם בהל' הנ"ל מהל' כלי המקדש, וז"ל:

בעת שמוליכין את הארון ממקום למקום, אין מוליכין אותו לא על הבהמה ולא על העגלות, אלא מצוה לנוטלו על הכתף, ולפי ששכת דוד¹⁴ ונשאו על העגלה נפרץ פרץ בעוזה (שמואל ב' ו, ד. דה"א יג, י"א), אלא מצוה לנושאו על הכתף שנאמר "כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו".

אודותו לקו"ד ח"א כט, ב. בית רבי סוף ח"ב (קן, א). ועוד –

וכ"כ גם בחידושי הרד"ל והרש"ש לבמדב"ר שם. וכן מפורש במאירי ע"ז כד, ב. וראה צפע"נ דלקמן הערה 54.

13) להעיר גם במדב"ר פ"ה שם (בסופו).

14) בכס"מ מציין לסוטה (לה, סע"א). ולהעיר, שהלשון "ולפי ששכת דוד" שברמב"ם שם (וכ"ה בסמ"ג שהובא לעיל בפנים ס"א) ליתא בסוטה שם. וכן ליתא בירושלמי סנהדרין פ"י ה"ב. ועוד. ובכמה מפרשים בהנ"ל (מפרשי הע"י (סוטה שם)

12) ראה שו"ת שואל ומשיב (מהד"ק ח"ג סו"ס נג): במ"ש הרמב"ם הל' כלי המקדש. . ולא נמצא מקורו והגאון מוה"רם ז"ל מליובאוויטש אמר שכן מבואר במדרש רבה פ' במדבר ודפח"ח.

– ולהעיר שמה שמשמע שבאתרי' דבעהמ"ס שו"ת שו"מ "חזור" מאמרי הצ"צ. ואולי הפי' שהצ"צ ענה זה לא' ששאלו המקור להנ"ל. ולהעיר שתשובה הנ"ל נכתבה "להרבני המופלג מה' משה מיאסע" ומלשון התשובה משמע שזהו חלק ממ"ש ה"שואל" לבעהמ"ס שואל ומשיב. ויתכן שהשואל הי' החסיד הידוע ר' יצחק משה מיאס – ראה

לקראת שבת

יט

וצריך ביאור, מה טעם הוזקק הרמב"ם להביא כאן המעשה דדוד, שלכאורה לא השמיענו בזה שום נפקותא, והוא תימה גדולה שישנה הרמב"ם מסגנונו בכל מקום, לדעולם אינו מייתר בלשונו להאריך בסתם, ובחיבורו (שכינהו בהקדמתו לספר היד – "הלכות הלכות") הביא כידוע רק אלו הדברים הנוגעים להלכתא.

ובהשקפה ראשונה הי' נראה דהביאו הרמב"ם למעשה זה, כיון שבזה הוכח דחיוב משא בכתף הי' חיוב לדורות ולא רק במדבר, דגם אחר זמן המדבר כשהיו מוליכין הארון ממקום למקום נתחייבו לנשאו בכתף, והוא מצוה לדורות.

אבל אי נימא דזהו כל כוונתו במה שהזכיר מעשה זה, להוכיח דהיא מצוה לדורות, צע"ג מה שבחר להביא בחיבור הי"ד דוקא ראי' זו שלא הזכירה כלל בסהמ"צ, וטפי הו"ל להביא מאותם הראיות שהביאם כבר בסהמ"צ להוכיח דהיא מצוה לדורות. וא"כ, אף אם נתרץ כן בכוונת הרמב"ם, תבוא לכאן תימה מה ששינה בין חיבוריו באותו הענין.

ומפשטות לשון הרמב"ם (שאחר שהזכיר המעשה דדוד, כפל להזכיר עוה"פ "אלא מצוה לנשאו על הכתף") הי' נראה לומר, דבהלכה זו הזכיר לנו בתחילתה ב' דינים¹⁵ ולכל אחד הביא ראי' מן הכתוב¹⁶, דפתח בהא דאסור לישא הארון על הבהמה או העגלות, ועל איסור זה הביא הכתוב דדוד להוכיח דאיכא בזה איסור, "ולפי ששכח דוד ונשאו על העגלה נפרץ פרץ בעוזה". ואחר זה הוסיף עוד לומר גבי המצוה החיובית שהזכיר

---

16 ולהעיר דאיכא בינייהו כשנשא בידים וכיו"ב. ודוחק גדול לומר שאין דרך נשיאת כלים אלא בכתף. וראה (במדבר ד, טז) ופקודת אלעזר גו' ובירושלמי (שבת פ"ה ה"ג) הובא בפרש"י שבת צב, א ד"ה שכן. וראה הרמב"ן וס' הזכרון (במדבר שם) ומלאכת שלמה למשנה שבת שם דמשמע קצת שגירסתם כן בפרש"י במדבר שם. וראה אוצר הגאונים שבת שם דקודם שמביא דברי הירושלמי כתב: בין בימינו ובין בשמאלו ובחיקו ועל כתפו הני ארבע דתנו חייב שכן משא בני קהת.

ומפרשי המדרש) מסבירים איך טעה דוד – כי הי' ס"ל שאי"ז מצוה לדורות (וכיו"ב), ע"ש. אבל לשון הרמב"ם הרי הוא שכח². וראה הביאור בזה (והדיוק בענין השכחה) ע"פ דא"ח – בלקוטי שיחות חכ"ב ע' 58, במקומות שנסמנו בהערה 73 שם.

15 ראה סמ"ג שם: קרית ספר (להמבי"ט) הל' כלי המקדש שם – בשינוי סדר ב' הענינים (חיוב ואח"כ שלילה) והראיות ע"ז ("בכתף ישאור" ואח"כ "ולפי ששכח"). וגם משם מובן כמבואר בפנים כאן.

המקרא מעיניו כו'. וראה גם ספרי ובמדב"ר (פ"ב, כ) עה"פ "ולבני קהת גו'": נתעלם מעיני דוד שלא נשאו כו' (הובאו במהר"י קורקוס (נסמן בהערה 11)). והכוונה לכאורה, לא שטעה בזה כ"א ששכח הפסוק (משא"כ בשאר המקומות, שאפשר לפרש שטעה). אבל ראה מפרשי הספרי.

ב) ראה גם חינוך שהובא לעיל בפנים (ס"א): שמו חכמים לדוד טועה בדבר כו'. וראה במדב"ר פכ"א, יב: שסופך לטעות... טעה ונחנו כו' (אבל ראה שם בהמשך הענין "שגגת תלמוד כו'" ובמתנות כהונה שם).

ג) ראה במדב"ר פ"ד, כ: מפני מה נענש שנתעלם

בתחילה – לישא הארון בכתף, "אלא מצוה לנוטלו על הכתף", שע"ז מזכיר מן הכתוב דפרשתנו – ("אלא מצוה לנשאור¹⁷ על הכתף) שנאמר כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו".

אמנם הא גופא טעמא בעי, מה שייך לחלק בזה ב' דינים, ולומר דהאיסור לישא בדבר אחד נפרד הוא מן החיוב דנשיאה בארון, ויותר מזה, לומר דישנו כאן איסור נשיאה בבהמה או בעגלות עוד מקודם שידענו למצוה החיובית דנשיאה בכתף – הא לכאורה כל האיסור שישנו בנשיאה בדבר אחר הוא רק תוצאה והסתעפות מן החיוב דנשיאה בכתף, דרק כיון שאינו מקיים להחיוב דנשיאה בארון, הוי איסור, כפשטות הכתוב.

[ובמדרש הנ"ל אכן כתב דאיכא איסור "שלא הי' להם רשות ליתן הארון על העגלה", אבל התם ילפוהו אף לאיסור זה מהכתוב דפרשתנו, שבתחילה נאמר בכתוב "ולבני קהת לא נתן גו'". אבל הרמב"ם לא הביא ראיה זו לאיסור¹⁸, רק הראי' ד"ולפי ששכח דוד" כו'. וממה-נפשך – אי לא הביא הרמב"ם ראיה זו לצד האיסור והשלילה, מחמת דס"ל דליכא מכאן ראיה לאיסור נפרד כיון שממשיך ע"ז הכתוב "כי עבודת הקודש עליהם בכתף", היינו דכל טעם האיסור הוא כיון שבזה אין מקיימים החיוב דנשיאה בכתף, ואינו איסור בפ"ע, א"כ, מנ"ל הא שהדגיש דאיסור זה איסור בפ"ע הוא].

ד.

יחדש דלהרמב"ם הוי דין נשיאת ארון בכתף מדין "מקום" דהארון,
ולא מכלל "עבודת הלויים" לבד

גם יש להקשות בהלכה זו מה שתמה הרדב"ז¹⁹, מה טעם הציב הרמב"ם לדיני נשיאת הארון בפרקים אלו שבהל' כלי המקדש דמיירי בהו (בפרק א) בעשיית שמן המשחה ושימוש, ו(בפרק ב) בעשיית הקטורת²⁰ והשייך לזה. ולכאורה²¹ הו"ל להזכיר דינים אלו

אבל (נוסף לזה שאינו ע"פ דרכו ביד חזקה) – במור"נ שם ממשיך עד"ז גם בקלקול תבנית האפור והחושן ואפילו בהזחת כו', וזה לא כתב כאן, כ"א לקמן ב(הל' כלי המקדש) פ"ט ה"י.

(21) ברדב"ז שם מתרץ: כי בכלל מצות הקטורת להקטיר ביוה"כ פעם אחת לפני הארון ואמרינן שהי' מניח המחתה בין בדי הארון וזהו שסמך הרב ז"ל מצוה זו שאע"פ שהיו נושאים בבדים על הכתף היו נוהרים שלא ישטו הבדים כו'. עיי"ש. וצ"ע דהרי בפרק זה לא הזכיר הרמב"ם דמקטירין הקטורת ביוה"כ בין בדי הארון. ויתרה מזו, הרמב"ם מדבר כאן ע"ד הארון לא כשהוא במקומו

(17) לכאורה יש לומר, שלכן, אף שבתחילה כותב "לנוטלו", הרי כשמביא הראי' מ"בכתף ישאו" משנה ל"מצוה לנשאור". וראה לקמן הערה 34.

(18) ובאם ס"ל ראיה זה הו"ל למנותה במנין מל"ת.

(19) נדפס ברמב"ם הוצאת שולזינגער בסו"ס עבודה "ביאורי מהר"י קורקוס והרדב"ז. . . מכת"י ישן" ע' 26.

(20) להעיר ממ"ש במור"נ ח"ג ספמ"ה בטעמי האזהרה מלעשות שמן המשחה וקטורת, ובטעם נשיאת הארון בכתף, שעפ"ז – שייכים ענינים זל"ז.

לקראת שבת

כא

בפרקים שלאח"ז, בפרק ג היכא דמיירי בהלויים²² ועבודתם, או בפרק ד במקום שעוסק בכהנים²³.

ועוד תמיהה גדולה בהלכה זו, מה שהרמב"ם נשטט מלהזכיר כלל ועיקר מי הם אלו המחוייבים בנשיאת הארון, רק כתב בסתם "בעת שמוליכין את הארון אין כו' אלא מצוה לנוטלו על הכתף". והיא פליאה עצומה, מה שלא הזכיר כאן כמו שעשה בסהמ"צ, לומר דמצוה זו נאמרה על הכהנים²⁴.

ונראה מהא דלדעת הרמב"ם דין משא הארון בכתף אינו כרוך כלל בחיובי הגברא שבזה, אלא הוי דין בהחפצא דנשיאת הארון עצמה²⁵.

ויש לומר הביאור בכל זה, דבענין המשאות איכא ב' דינים. חדא, מה שישנה מצות עבודת הלויים לישא המשכן וכליו בכמה אופנים, "בזמן שהיו נושאים המקדש ממקום למקום" (לשון הרמב"ם שם פ"ג ה"ח), דמשא בני גרשון ובני מררי הי' להוביל חלקי המשכן ע"י העגלות, ומשא בני קהת הי' להוביל כלי הקודש (השולחן וכו')²⁶ בכתף. ותו, הי' בזה דין אחר ונפרד השייך להחפצא דהארון (ולא שהוא דין בעבודת הלויים), שדין מקומו בעת שנושאים אותו הוא על הכתף. היינו, דכשם שיש לו מקום להניחו בזמן החני', בבית קדשי הקדשים²⁷, כ"ה בזמן שנישא ממקום למקום ייחדה לו התורה מקום שמחוייבים להניחו, "בכתף ישאו"²⁸.

---

24) לכאורה הי' אפ"ל, דבספר היד חזר בו ממ"ש בסהמ"צ שם, ולא הכריע על מי מוטל החיוב דנשיאת הארון (ולכן לא כתב דין זה בפ"ג – גבי עבודת הלויים, וגם לא בפ"ד – גבי כהנים). אבל מובן שדוחק הוא.

25) ומה שהרמב"ם לא כתב הדין בזה בספר היד – מי צריך לשאת את הארון – אולי י"ל כי לדעת הרמב"ם אין נפק"מ בזה (כיוון שהוא דין בחפצא דארון) ואפ"ל הן ע"י הכהנים והן ע"י הלויים – ראה מפרשי הרמב"ם שבהערות הנ"ל. ואכ"מ.

26) ומסתבר לומר שגם הארון בכללם. ועצ"ע.
27) וי"ל שע"ז דוקא נעשה מציאות דקדה"ק וקדושת הבית – ראה בארוכה לקוטי שיחות חכ"א (ע' 158 ואילך) בביאור דברי הרמב"ם רפ"ד דהל' בית הבחירה.

28) עפ"ז יומתק ל' הירושלמי (עירובין פ"ה ה"א) "בני קהת שעליהן הי' הארון נתון" (ולא – "שהיו נושאים את הארון").

(שאו שייך ענין הקטורת) כ"א כשנושאים אותו. ועכ"פ לפירושו – הו"ל להרמב"ם להקדים סיום הלכה יג' ונוזהרים שלא ישטמו הבדים כו'".

22) וכפרשי עקב י, ח (ד"ה לשאת את הארון) שמפרש הפסוק "בעת ההיא הבדיל גו' לשאת את ארון" שנשיאת הארון הוא ע"י הלויים (ולא כהנים – ראה רש"י שלאח"ז שם. וראה הערה הבאה).
אבל ראה רמב"ן שם בסופו "כי שבט הלוי נבדל בעת ההיא להיות הכהנים מהם כי גם הם נושאים הארון כו'".

23) וכמ"ש הרמב"ם בסהמ"צ (הובא לעיל הערה 4), דנשיאת הארון לדורות היא ע"י הכהנים (ראה הערה הבאה).

ד) ולהעיר שכהקדמה לפסוק זה מביא הרמב"ם שם רפ"ג "זרע לוי כולו מובדל לעבודת המקדש שנאמר בעת גו'".

ובזה מיושב שפיר מה שהרמב"ם הזכירה להלכה זו דנשיאת הארון בכתף, מקודם שהתחיל לעסוק בדיני עבודת הלויים והכהנים מה שמחוייבים בחיובי גברא (שהוא חלק השני דהלכות אלו, ששמם המלא – "הלכות כלי המקדש והעובדים בו"), אלא הזכירו במקום שעוסק ב"כלי המקדש" עצמם, וגם נשמט כאן מלהזכיר מה שהלויים הם הנושאים את הארון, דבכל זה הדגיש ורמז דלא מיירי כאן כלל בחיובי גברא ("והעובדים בו"), רק הוא דין מיוחד בהחפצא דהארון עצמו ("כלי המקדש"), שמקומו בעת נשיאתו הוא "על הכתף".

ה.

עפ"ז יבאר הטעם דדוקא מצות הארון היא מצוה לדורות, דאינו תלוי בנשיאה שבמדבר דוקא

ובזה מיושב לנו שפיר מה שהסיק הרמב"ם דמחולקים שאר כלים מן הארון לענין נשיאה, ורק בארון היא מצוה לדורות, כיון שכבר מצינו טעם וסברא לחלק בזה בין הארון לשאר כלים (ואין נשיאת שניהם בכתף מטעם אחד), דהא בשאר כלים הוי דין נשיאתם פרט וחיוב ב"עבודת הלויים" לבד, ודמי ממש לנשיאת שאר חלקי המשכן שנתחייבו בהם בני גרשון ובני מררי, דאי"ז דין ופרט בהחפצא דחלקי המקדש עצמם, רק הוא דין באופן עבודת הלויים בנשיאת הכלים.

וא"כ, כשם שאופן נשיאת שאר חלקי המקדש ע"י בני גרשון ומררי אינה מצוה הנוהגת לדורות (אחר שיצאו מן המקומות שבמדבר²⁹), כן הוא בחיוב נשיאת שאר כלים בכתף ע"י בני קהת, דהוי דין ב"עבודת הלויים" ג"כ, ואינו נוהג לדורות (אף שנשארו כלים אלו במקדש, אף אחר גניזת חלקי המשכן הנישאים ע"י בני גרשון ומררי, "אוהל מועד קרשיו . . . אדניו" (סוטה ט, סע"א)).

משא"כ דין נשיאת הארון בכתף נשתנה מעצם גדרו מנשיאת שאר בני לוי, והוא דין בהחפצא דהארון (ולא רק שהוי חיוב בהאופן והדרך שחייבה תורה אין להובילו ממקום למקום), א"כ מובן, שאין לתלות החיוב במקומות שבמדבר (ובזמן שהיו במדבר) "שהיו נושאים המקדש ממקום למקום", רק תלוי הדבר במה שקיים לפנינו החפצא דהארון בעצמו. ולזה נותנת הסברא לומר, דכל זמן שישנו להארון ישנם לדיני מקום הנחתו, ד"מקומו" הוא או בבית קדה"ק או "על הכתף" לכשמוליכין אותו ממקום למקום.

וחילוק זה בגדר דין נשיאה בכתף, בין הארון לשאר כלים, הסיקו הרמב"ם ממדרשי חז"ל הנ"ל גופא, דכיון שמעלת קהת היא דוקא במה שהי' "טוען הארון ששם התורה" (במדבר פ"ו, א³⁰), הגם שהי' נושא אף שאר כלים בכתף, מזה הסיק הרמב"ם, דנשיאת

לקראת שבת

כג

הארון בכתף לא היתה רק מהיותו אחד מכלי הקודש, אלא מחמת "שם התורה"³¹ – לוחות (וס"ת³²) שבארון³³. פירוש, דמחמת חשיבות וכבוד התורה, צריך הארון שיהי' לו בכל זמן (אף בעת שנישא ממקום למקום) – "מקום" המיוחד לו.

ובזה יבואר מה שהביא בהלכה זו אף האיטור השלילי שלא לישא בבהמה או בעגלות, והביא ע"ז ראי' ממעשה דדוד (כנ"ל בארוכה), דבזה רצה להדגיש דמה שישנו איסור בנשיאת הארון בבהמה או בעגלות אינו רק מחמת ביטול ואי קיום מ"ע ד"בכתף ישאו" (דכן היינו אומרים אילו הי' בזה מצוה ודין ב"עבודת הלויים"), אלא איכא בזה גם מעשה שהוא היפך המצוה, דכיון שכל גדר המצוה הוא מה שישנו "מקום" קבוע לארון אף בדרך, א"כ, בהולכתו (ע"ג בהמה או) על עגלות נעשה היפך הגמור מתוכן החיוב, דנשיאה כזו היא דבר המדגיש היפך מקביעות מקום, וזהו היפך כבוד התורה, עד שהביא הדבר ל"נפרץ פרץ בעוזא".

והוא הטעם למה שהקדים הרמב"ם האיטור קודם שהזכיר המצוה עצמה לישא בכתף, לומר לך דאין האיטור רק תוצאה מן החיוב, כיון שמבטל מ"ע ד"בכתף ישאו"³⁴, אלא הוא איטור נפרד בפ"ע³⁵, דהוי' זלוול בכבוד התורה (שיש בו העונש ד"ונפרץ פרץ בעוזא").

ונעשו חלק הש"י על כן ראוי וכשר לשאת אותה בכתפי האנשים הנכבדים והמקודשים שבנו".

34 עפ"ז יש לבאר שינוי לשון הרמב"ם בהלכה זו, שבבבא הא' כתב "מצוה לנוטלו על הכתף", ובבבא הב' "מצוה לנשא על הכתף": הכוונה ב"אלא מצוה לנוטלו על הכתף" ברישא אינה לקיים מצות "בכתף ישאו" אלא לחיוב נטילתה מצד האיטור של הולכת הארון על בהמה ועגלות (מפני זלוול התורה), ולכן נקט ל' "נטילה" דהיינו לקיחתו ממקום למקום (ולא עצם מעשה הנשיאה): משא"כ בסיפא קאי במצות נשיאתו מקרא ד"בכתף ישאו", ולכן כ' "לנשא".

35 בסגנון אחר: הקדמת השלילה ד"אין מוליכין כו" מדגיש שתוכן העשה ד"בכתף ישאו" אינו רק חיוב גברא, אלא דין בחפצא דארון, שטעונה "מקום" מיוחד מצד כבוד התורה, ככפנים.

---

30 וראה בשאר המקומות שנשמנו לעיל (ס"ב) בפנים (במדב"ר פ"ה, א. פרשתנו פ"ו א; ב (בסופו); ד; ח). ועוד).

31 ובמדב"ר פ"ה, ח (שהובא לעיל בפנים ס"ב) מסיים "אלא כיון שהיו באין לטעון את הארון כו' אמר הקב"ה התורה היא חיים שנאמר . . ובני קהת מחזיקין בתורה שהיא חיים זה הארון שנושאים שבו התורה כו'".

32 ראה ב"ב יד, א ואילך דלוחות ושברי לוחות מונחות בארון ומחלוקת בס"ת אם מונחת בארון או בצידו. וראה גם במדב"ר פ"ד, כ (בהמשך להמאמר ע"ד דוד והבאת הארון).

33 וכן מפורש בחינוך שם בשרשי המצוה דנשיאת הארון בכתף "לפי שכל עיקר כבודם של ישראל היא התורה שבה נבדלו משאר העמים

ו.

בזה יישב כ' גרדי כבוד שהביא הרמב"ם בדיני ספר תורה

וטעם וראי' לכל זה, דכן ס"ל להרמב"ם, הוא מהא דעפ"ז יש ליישב היטב פסק הרמב"ם בעצמו בסוף הל' ס"ת, בנוגע כבוד ס"ת³⁶, וז"ל (פ"י ה"י): מצוה לייחד לס"ת מקום ולכבדו ולהדרו יותר מדאי דברים שבלוחות הברית הן הן שבכל ספר וספר.

ובהקדם, דלכאורה יש להקשות בסגנון לשונו כאן שפתח בדבר כאילו הוא ענין חדש שלא הזכירו עד עתה, מה שמצוה לכבד ולהדר ס"ת, והוא פלאי, דהא בזה קאי כבר בהלכות שמקודם לזה בסמיכות, ובכו"כ דינים, דבהלכה ב כתב כבר ש"ס"ת כשר נוהגין בו קדושה יתירה וכבוד גדול³⁷, ובהלכה ט הוסיף ד"כל הרואה ס"ת כשהוא מהלך חייב לעמוד מפניו, ויהיו הכל עומדים עד שיעמוד זה שהוא מהלך בו כו"³⁸, וא"כ תמוה ביותר מה שמתחיל הלכה יו"ד כדבר חדש שלא עסק בו – "מצוה לייחד לס"ת מקום, ולכבדו ולהדרו כו"³⁹, וגם טורח להוסיף ד"דברים שבלוחות הברית הן הן שבכל ספר וספר"³⁷.

ועד"ז יש להקשות בהלכה שלאח"ז, שבה חותם הפרק, וז"ל: "הי' מהלך ממקום למקום וס"ת עמו, לא יניח ס"ת בתוך השק ויניחנו ע"ג החמור וירכב עליו. . מניחו בחיקו כנגד ליבו והוא רוכב על הבהמה והולך". וגם היא תימה, דלכאורה דין זה באופן אחיזת ס"ת, הי' מתאים להציבו בהמשך אחד להלכות שמקודם להלכה יו"ד³⁸, דמירי בהו בנכנס לבית המרחץ וס"ת עמו כו" (ה"ו שם), וכן באיסור ד"לישב על מטה שס"ת עלי"³⁹. ומה טעם דחה הלכה זו לסיום הפרק, רק לאחר שהזכיר להא ד"מצוה לייחד לספר תורה מקום, לכבדו ולהדרו כו".

וגם יל"ע טובא, מנ"ל להרמב"ם דין זה ד"מניחו בחיקו כנגד ליבו⁴⁰ והוא רוכב כו".⁴¹ בדפשוטות (כמ"ש המפרשים, ונסמן בכס"מ ובמגדל עוז) דין זה הוא ממה דאיתא בברכות (יח, א): "המוליך עצמות ממקום למקום הרי זה לא יתנם בדסקיא ויתנם ע"ג חמור וירכב עליהם,

שם תחלת הי"א, ובסעיף ד – מרמב"ם שם ה"ו. וכן הלאה. עיי"ש.

(38) ראה הערה שלפנ"ז – הסדר בטור וש"ע.

(39) ראה ביאור הגר"א בשו"ע שם סקי"ב דמ"ש הרמב"ם בהי"א "ויניחנו על גבי החמור וירכב עליו ר"ל על החמור ולא על הס"ת". ולפ"ז ה"ז אותו הדין שבה"ו – דאסור לישב על מטה שס"ת עלי, ובכל אופן הרי הם שייכים זל"ז.

(40) להעיר מדין מלך בס"ת שלו (ביד הל' ס"ת פ"ז ה"ב): יהי' עמו כו' מיסב והוא כנגדו. ובכס"מ הניח בצ"ע שבסנה' איתא (כא, ב) דעושה כמין קמיע ותולה בורועו. ובאחרונים העירו דאיך אפשרי לתלות ס"ת בורועו.

(36) להעיר מהסיום בחינוך שם (במצוה הנ"ל): וזה שנהגו בגלויות היום להוציא ספר תורה לקראת מלכי האומות אין זה בחיוב מצוה זו כלל שכל ב"י רשאים לישא אותו. ואם מדרך כבוד התורה יבחרו גם היום שישאו מבני לוי תבוא עליהם ברכה.

(37) משא"כ בטור וש"ע יו"ד סי' רפב הובא דין זה "חייב אדם לנהוג כבוד גדול בס"ת ומצוה לייחד לו מקום ולכבדו כו"³⁸ בתחלת הסימן (ואינו מביא כלל "דברים שבלוחות כו"). אבל ראה בטור – הובא לקמן הערה 48), ולאח"ז באים הדינים שברמב"ם ה"י (ופרטים שבהי"א), ואח"כ (בסעיף ב) בשו"ע שם מרמב"ם שם ה"ט, ובס"ג – מרמב"ם

לקראת שבת

כה

מפני שנוהג בהם מנהג בזיון . . וכדרך שאמרו בעצמות כן אמרו בס"ת⁴¹. אמנם לא נזכר שם כלל⁴² מה שהוסיף הרמב"ם לחדש מעצמו, ד"מניחו בחיקו כנגד ליבו"⁴³.

[מעין לשון זו מצינו לגבי תפילין (ברכות כג, א⁴⁴), אבל התם לא מיירי כלל בהליכה ממקום למקום, אלא בחולצן בשביל בית הכסא, למנוע היפך הכבוד⁴⁵ (והובא ברמב"ם הל' תפילין פ"ד הי"ז)].

ולזה נראה לבאר, דעד להלכה יו"ד עסק הרמב"ם רק בדיני כבוד ס"ת דהווי חיובי גברא לבד⁴⁶, "נוהגין בו קדושה יתירה וכבוד גדול"⁴⁷. אמנם מהלכה יו"ד ואילך פתח (בעיקר) בענין וגדר חדש לגמרי, והוא בכבוד הנדרש מדיני החפצא דס"ת עצמו, ד"מצוה לייחד לספר תורה מקום ולכבדו ולהדרו יותר מדאי דברים שבלוחות הברית הן שבכל ספר וספר", היינו, דכיון ש"דברים שבלוחות הברית הן שבכל ספר וספר"⁴⁸, לכך הנה כשם שבארון מחמת לוחות שבו מצינו לדין "מקום" מצד כבוד התורה, כדלעיל בארוכה, עד"ז הוא בהחפצא דס"ת ש"מצוה לייחד לספר תורה מקום ולכבדו כו"⁴⁹ (היינו ג"כ לכבד את המקום⁵⁰)⁵¹.

---

45) שלכן אוחזם גלולים "ויזהר כדי שלא תהא רצועה כו" – רמב"ם שם (מברכות שם).

46) ועד"ז האיסור דבזיון וכו' דס"ת שבהלכה ח.

47) לשונו בה"ב כנ"ל. וכן המבואר בהלכה ט, כנ"ל.

48) ולהעיר שבטור כתב "דברים שבלוחות הברית הן הן שבס"ת, לכן צריך לכבדו" בנוגע לדיני כבוד שברמב"ם ה"ט.

49) ראה ביאורי הגר"א שם סוסק"א.

50) ראה טור שם בתחלתו (ועד"ז בשו"ע) במקום "ולכבדו" שברמב"ם: ולכבד אותו המקום. ובכת"י התימנים וכן ברמב"ם דפוס ר' משה בן שאלתיאל (ספרד או פורטוגל קודם רנב או רנז) – גם ברמב"ם הגירסא היא "ולכבד אותו המקום". וראה גם קרית ספר להמאירי (על הל' סת"ם) מאמר ד' ח"א.

51) וצ"ע אם גם ההמשך ברמב"ם "לא ירוק כנגד ס"ת ולא יגלה ערותו כו" הוא גם לנגד מקום הס"ת, אף דלא מפרטו.

---

41) בגמרא שם מסיים דמ"ש "כדרך שאמרו בעצמות כן אמרו בס"ת קאי "אסיפא" (ואם הי' מתיירא מפני נכרים ומפני לסטים מותר). אבל זהו לפי ש"ארישא פשיטא מי גרע ספר תורה מעצמות", ולא הוצרך הברייתא לפרט.

42) להעיר מע"ז ב, א: מביא הקב"ה ס"ת ומניחו בחיקו. שם יח, א: וס"ת מונח בחיקו.

43) ראה הד"ה בכס"מ שם "הי' מהלך ממקום למקום וכו' עדי" והולך" (וכ"ה בדפוס ראשון דהכס"מ (ויניציאה שלד) שנדפס בחייו). ועד"ז הוא במגדל עוז שכתב "הי' מהלך ממקום וכו' עדי" ורכב על הבהמה והולך" (וכ"ה בדפוס ראשון דהרמב"ם שבו נדפס המג"ע (קושטא רס"ט)).

44) ברכות כג, א. וכן ציין בביאורי הגר"א בשו"ע שם כמקור להדין בס"ת.

ה) כן הוא הדיבור המתחיל בכסף משנה, וכן במגדל עוז. וכן דרכם בכמה מקומות, שמעתיקים לשון הרמב"ם בקיצור, ובמקום התיבות האמצעיות (דלשון הרמב"ם) כותבים "עד".

לקראת שבת

ובזה יתבאר כפתור ופרח מה שבהמשך להלכה זו דוקא⁵² הביא בהלכה שלאח"ז, דין "הי' מהלך ממקום למקום וס"ת עמו", היינו דאף בעת ההליכה ממקום למקום איכא דין זה דכבוד ס"ת שמחמת החפצא, ויש לו דין "מקום"⁵³, כמו בארון מחמת כבוד תורה שבו. ומטעם זה "אם אין שם פחד מניחו בחיקו כנגד ליבו" – היינו שצריך לייחד לו מקום בנשיאתו להחזיקו, בדומה אל הארון שבו הלוחות, דיש לו מקום המיוחד אף בנשיאתו – "נושאו על הכתף"⁵⁴.

סגי בהפשלה (הס"ת) לאחוריו אלא צריך שיהא לפניו כנגד לבו, ולא כשאר הפוסקים. וראה ב"ח לטור שם. ועוד. ובצפ"נ הפלאה בהשמטות להל' ס"ת (נח, ד) מציינ – על מ"ש הרמב"ם "ולא יחזיר אחוריו לס"ת" – לרמב"ם ספ"ב מהל' כלי המקדש: כשנושאים כו'.

52) משא"כ בטור ושו"ע יו"ד שם, שכותבים (בעיקר) הלכות הצריכות למעשה, כתבו הדברים בסדר המתאים להנהגה במעשה בפועל.

53) משא"כ בתפילין, ראה ברכות כד, סע"א (נסמן בצפ"נ לרמב"ם כאן): מהו דתימא תיבעי הנחה כס"ת.

54) ולהעיר מלח"מ הל' אבל פי"ד הי"ד, שמפרש דעת הרמב"ם כאן דכשאינ שם סכנה לא

נמיכות הרוח

ירידה צריכה לפעול התעוררות כחות עמוקים שגילויים הוא באומץ רוח
חיי האדם אינם הולכים תמיד במישור, וכיון שרצון ויכולת האדם לעלות הרי זה עצמו
נותן אפשריות גם לירידה.

ואין להתפעל ולהיות נופל ברוח ח"ו כשרואים איזה ירידה, ובפרט כשהירידה היא אך
בנוגע לגשמיות ובפרטיות כשאינן הדבר תלוי בה.

ואדרבה ירידה צריכה לפעול התעוררות כחות אמונה ובטחון יותר פנימיים ויותר
עמוקים אשר גילויים כלפי חוץ הוא באומץ רוח ובהעדר התפעלות מתופעה אי נעימה,
ובפרט שהוא אך ורק לזמן קצר ביותר.

(אג"ק ח"ח אגרת ב'שעב)

מאופנים הכי עיקריים בהסתתו של היצה"ר הוא רגש היאוש

במענה על מכתבו מ... בו כותב שלומד בשיבה שאין שם משגיח להדרכת הבחורים
והוא בעצמו מסתובב בלי שום תכלית וחסר לו חשק בלימוד התורה כו' וכו'.

והנה ידוע מרז"ל אשר היצה"ר אומן גדול הוא במלאכתו, ובמילא בא לכל אחד ואחד
בדרכים שונים ומשונים. ומאופנים הכי עיקריים בהסתתו הוא רגש היאוש "שאינן חשק
ואין התמדה ואין דרך סלולה וכו' וכו', ובמילא אין כדאי השתדלות בענין הקשה ביותר
וביותר או גם אי אפשרי".

לקראת שבת

וע"פ מרז"ל בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, הנה בתורתנו הק' תורת חיים גם בעולם הזה הגשמי והחומרי גילו את כל הערמומיות והתחבולות הנ"ל בכדי שידע האדם מקורם ומי הוא הטוען את כל זה, כי באמת אין לכל הנ"ל כל יסוד, כי הרי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו ולכל אחד ואחד ניתנו לו הכחות להתגבר על יצרו (כיון שהקב"ה עוזרו) ולהתגבר גם על סביבתו, ושבאם רק ירצה וישתדל הרי כמאמר התדב"א יכול הוא שיגיע מעשיו למעשה אברהם יצחק ויעקב.

ובפרט באברך הנמצא בירושלים עיר הקדש ת"ו ובאהלה של תורה, הנה פשוט הדבר שאין זה תלוי אלא ברצונו.

ואם אין משגיחים, הרי אדרבה צריך לעורר זה אצלו כחות פנימים שהוא ישגיח על עצמו, ובידעו שעל כל פשעים תכסה אהבת עצמו לא ילך בהתאם לטבעו ולרגילותו.

אלא שלכל דבר נצרכה סייעתא דשמיא ובפרט בדורנו בעקבתא דמשיחא חשך כפול ומכופל.

ולכן מוכרח לימוד פנימיות התורה בכל יום שהיא נקראת אילנא דחיי בזהר הק' ח"ג דף קכ"ד ע"ב (נתבאר בארוכה באגרת הקדש לרבנו הזקן סי' כ"ו) דלית תמן אחיזה לסטרא אחרא ולעו"ז.

וכן הענינים הקשורים בעבודת התפלה, היינו לא רק תפלה בטהרה, אלא ג"כ נתינת פרוטה לצדקה קודם התפלה, והתבוננות לפני התפלה בהענינים שלמד בתורת החסידות ואמירת שיעור תהלים – כפי שנחלק התהלים לימי החדש – לאחרי'. ואז מתקיימת התחלת התפלה ועיקרה, ברכת חונן לאדם דעת, וכשיש דעת יש הברלה בין אור לחשך כו'.

והשי"ת יזכהו אשר נוסף על שלשת השיעורים השוים לכל נפש מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בחומש תהלים ותניא הידועים, הנה יקבע שיעור בלימוד תורת החסידות ומאילנא דחיי זה יומשך תוספת חיות בלימוד תורת הנגלה ובהידור בקיום המצות בחיי היום יומים.

בברכה.

(אג"ק ח"י אגרת ג'ר)

מעַת חורבן ביהמ"ק על כל דבר שבקדושה ישנם כמה העלמות והסתרים

נפלאות על אשר ניכר במכ' הרגש של נפילת רוח מהקישויים שפוגשים בעבודתם, שהרי זהו המצב מעַת חורבן ביהמ"ק, שלכל דבר שבקדושה ישנם כמה העלמות והסתרים.

ובפרט בהנוגע לאה"ק ת"ו, וכמ"ש הרמב"ן ז"ל במכ' מאה"ק ת"ו, שכל הקדוש מחבירו חרב מחבירו.

כט

לקראת שבת

ואדרבה הרי ידיעה זו דורשת התעוררות כחות פנימים ועצומים, כי הרי בודאי אין זה אלא שמנסה ה"א לדעת, וכמבואר בלקו"ת אשר מנסה פירושו ג"כ לשון נס, ועי"ז נמשך הדעת האמיתי דעת העליון.

(אג"ק ח"ח אגרת ב'שער)

דרכי החסידות

שיחות ואגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ
מליובאוויטש נ"ע בענייני עבודת השי"ת

להסביר את הסיפור

כשסיים הרה"ח ר' הלל לספר את הסיפור האמור, הסביר את כל ענין ההתחדשות שחידשה חסידות, שיש להרגיש את הזולת בהרגש פנימי

לעתים קרובות היה מסביר את הסיפור

הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק חנין אותי משנות ילדותי בסיפורי החומש, נביאים ו"עין יעקב". כשהתבגרתי קצת היה הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק מספר לי סיפורים ממורנו הבעל שם טוב מהמגיד ממזריטש ומהוד כ"ק רבנו הזקן. לעתים קרובות היה הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק מסביר את הסיפור בענין של עבודה ובירור ותיקון המדות.

(ספר השיחות ה'תש"א ע' 101)

לספר לאברך החדש סיפורי מעשיות

דרכו של הרה"ג הרה"ח ר' הלל [מפאריטש] היתה, שבתחילת בואו של איזה אברך אליו, היה מוסרו בידי שנים מהאברכים, להסביר לו לא רק את כללות ענין דרכי החסידות, (בלשונו) ללמדו את האלף בית החסידי, אלא עיקר עבודה היתה, שהאברכים היו צריכים לספר לאברך החדש סיפורי מעשיות מהוד כ"ק האדמו"רים ומהחסידיים הישנים, ועל כל סיפור היו חוזרים כמה וכמה פעמים עד שהיה נקלט אצל האברך החדש בכי טוב והיה שגור בו היטב בכל פרטי הענין על בוריו, לאחר מכן היו שואלים את האברך החדש איזה ענין בתיקון המדות, ביראת שמים ובהשגת הבורא ברוך הוא, הוא יכול ללמוד מאותו

לקראת שבת

לא

סיפור, והיו מכריחים את האברך לייגע עצמו בענין זה כמו בלימוד עיוני, והיו עוזרים לו בזה, ולאחר מכן היו מספרים מה שאמר מחנכם ומדריכם הרה"ח ר' הלל באותו ענין.

ללמוד מאותו סיפור בעבודה ובהשכלה

בשלשה שבתים הראשונים של ביאתו מאיזה אברך חדש אשר שלחו הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק אדמו"ר 'צמח צדק' להר' הלל, הי' הרה"ח הר"ה מספר איזה סיפור, נוסף על מאמרי חסידות שהיה מדי שבת בשבתו, והסיפורים האלה היו נקראים על שם האברך, כי לכבודו סיפר הרה"ח הר' הלל את הסיפור ההוא, ואחר הסיפור היו מנגנים, ואחרי כן היה הרה"ח ר' הלל לומד את הסיפור, מה שיש ללמוד מסיפור זה בעבודה ובהשכלה.

והטעם [להנהגה זו] אמר הרה"ח הר' הלל, הנה באמת התחלת העבודה הוא אדם כי יקריב מכם, וכמבואר בדא"ח, אך כדי שידע אדם שהוא אדם, וכיצד על אדם להיות, הנה בתחילה הם שני הספרים בראשית ושמות, שרובם סיפורים, בראשונה צריכים לספר סיפורים, ולאחר מכן – תורה.

חסד שבחסד – הרגש בחסד

הסיפור הראשון שסיפר הרה"ח רבי הלל בשבת הראשונה לבואו של החסיד הרב רד"ז אליו, היה:

בהיותי בפעם השניה בליובאוויטש בחג השבועות תקע"ד, שנה ראשונה בואו של כ"ק אדמו"ר [האמצעי] ממאליע ראסיע אחרי המלחמה של הצרפתים, והקביעות הי' ביום הרביעי והחמישי הי' חג השבועות, ובשבת קודש היה מאמר נשא את ראש, והתבאר ענין נשיאות ראש שהוא על ידי הצדקה, וכ"ק אדמו"ר ביאר ענין של חסד שבחסד באריכות גדולה, והקטב - דחסד שבחסד הוא ההרגש בחסד, ואמר בזארגאן: האבין א גיפיל אין חסד [שיהי' הרגש בחסד].

המאמרים בכלל והמאמר נשא את ראש בפרט חזרנו עליהם כמה וכמה פעמים והיו שגורים בפינו בטוב, ובבואי לחומץ היו כבר הרבה אברכים לומדי חסידות בעירנו, וחזרתי המאמרים ברבים והתפעלו כולם על נועם עריבותם, ובפרט המאמר נשא את ראש שהיה מלהיב את הלב באהבת ישראל בכלל ובענין ההרגש בחסד בפרט.

מה שחירשה החסידות ב'אהבת ישראל'

ושם אתנו אחד מזקני יושבי חומץ, מכת המתנגדים, אבל למד הרבה ספרי קבלה, והוא ישיש בן תשעים ויותר, והתפאר שהוא בעצמו ראה את הרבי של הכת בהיותו בסלוצק (כוונתו מורנו הבעל שם טוב נ"ע) וכששמע את המאמר נשא את ראש בענין חסד שבחסד, ואיך כי כולנו – מספר הרה"ח הר"ה – מתענגים על נועם עריבות מתיקות ההסבר אשר

לקראת שבת

הסביר אדמו"ר הענין דהרגש בחסד, ואיך שאנו חושבים דברי אדמו"ר שאמר בזארגאן "האבין א גיפיל אין חסד", אמר לנו ר' שלמה מלך (שמו של הישיש) איני מבין מה אתם מתפעלים על זה, כשלמדתי אצל הצדיק הפרוש ר' זכריה, פירש לי ענין חסד שבחסד בביאור מובן לכל, וזהו פירושו: כשמעניקים לעני נעל בית ישנה הרי זה חסד, וכשמעניקים לו גם מסמר במה לתקן את הנעל זה חסד שבחסד.

כשסיים הרה"ח רבי הלל לספר את הסיפור האמור, הסביר את כל ענין ההתחדשות שחידשה חסידות, שיש להרגיש את הזולת בהרגש פנימי.

(אגרות קודש ח"ד ע' נא ואילך)